keramiske noter 64/2026

32. årgang

Keramikkens Venner

Reviews · Besprechungen · anmeldelser · Besprechungen · Reviews

Ved Gunnar Jakobsen

***Beneath the Surface*.** A Century of Studio Ceramics in Britain. By Katie Ackrill and Kirsty Hartsiotis. Museum & Art [Website: https://www.museumartswindon.com] Swindon 2026. 108 s. ill. noter. hf. 15/20 £.

I 1974 anskaffede Museum & Art Swindon sine første 40 keramiske genstande. De blev udvalgt af Peter Burgess, Head of Ceramics ved School of Art and Design på Swindon College. Burgess rådgav frem til begyndelsen af 1990'erne museet om anskaffelse af nye keramiske værker og bidrog dermed til at lægge grunden til den samling, der ved bogens udgivelse i 2026 omfatter omkring 300 keramiske genstande og udgør en af de betydeligste samlinger af studio ceramics i det sydvestlige England fra de seneste 100 år.

Bogen indledes med to essays: "Collecting for Education: How a local teacher established a nationally important collection of studio ceramics" af Katie Ackrill og "Collecting Studio Ceramics in South West England" af Kirsty Hartsiotis. De fortæller historien om samlingens udvikling fra en lokal undervisningssamling til en samling med national rækkevidde.

De første anskaffelser koncentrerede sig om værkstedskeramik fra det sydvestlige England fra slutningen af 1960'erne. Keramikken blev erhvervet med henblik på undervisningen af lokale pottemagerstuderende ved Swindon College, og de 40 genstande blev i 1974 indlemmet i det daværende Swindon Museum and Art Gallery. Efterhånden blev der også anskaffet væsentlige værker af keramikere fra hele Storbritannien, bl.a. Bernard Leach, Michael Cardew, Ray Finch, Lucie Rie og Hans Coper. Samlingen fik dermed en langt bredere, national karakter.

De to essays sætter samtidig samlingen ind i en bredere sammenhæng og undersøger udviklingen af synet på keramik fra begyndelsen af den britiske studiokeramik i 1920'erne og gennem det 20. århundrede. Bernard Leach, der i 1920 etablerede sit pottemagerværksted i St Ives, blev en central skikkelse i udviklingen af moderne britisk keramik. Blandt hans indflydelsesrige elever var Michael Cardew, der videreførte og udviklede Leachs idéer om funktionel og håndværksbaseret keramik.

Samtidig udforskede bl.a. Roger Fry og hans Omega Workshops samt William Staite Murray forholdet mellem keramik, modernisme og billedkunst. Gennem det 20. århundrede opstod der således en grundlæggende spænding mellem Leach og Cardews ideal om funktionel keramik med rødder i håndværk og brug og Murrays opfattelse af keramik som et selvstændigt kunstnerisk medium på lige fod med maleri og skulptur. Denne spænding blev afgørende for, hvordan keramik blev forstået og positioneret i forhold til den øvrige kunstverden – og er interessant, ikke mindst fordi studio potters også i dag kan placere sig i begge lejre.

Forestillingen om beholderen forblev vigtig gennem store dele af det 20. århundrede, samtidig med at studiopottery i stigende grad blev betegnet som "ceramics" snarere end "pottery". Mange keramikere fremstillede beholderformer, der ikke længere var funktionelle, mens andre skabte genstande, som slet ikke var beholdere. Dermed blev den ældre diskussion om forholdet mellem kunsthåndværk og kunst igen aktuel. Nogle keramikere begyndte at beskrive sig selv som "kunstnere, der *tilfældigvis* arbejder med ler". Forestillingen lever stadig, ligesom værker, der opfattes som kunst snarere end kunsthåndværk, ofte tillægges højere status og markedsværdi.

Bogen dækker perioden fra 1920'erne frem til nutiden. De tidlige studio potters som Bernard Leach, Michael Cardew og Ray Finch er repræsenteret, men også væsentlige keramikere som Hans Coper og Lucie Rie. Dermed giver bogen et interessant indblik i udviklingen af studio pottery, ikke mindst i det sydvestlige England, og i bevægelsen fra funktionel keramik mod en mere skulpturel og konceptuel praksis.

Efter de indledende essays præsenteres værker af 40 forskellige keramikere og kunstnere, organiseret tematisk. Seks kvindelige keramikere præsenteres som "Feature Potters", der hver får et opslag med et hel-

sidesfoto og en tekstside. De øvrige kunstnere får hver en side med mindst ét keramisk værk samt en kort, men udmærket tekst om kunstneren og værket. Disse værker ses på en udstilling med samme titel som kataloget på Museum & Art Swindon frem til 27. februar 2027.

Under gennemgangen af især de mere lokalt baserede keramikere, hvoraf ikke alle er særlig kendte, ville det have været rart og informativt med gengivelser af deres keramik. Det ville have gjort det lettere for læseren at forholde sig til kunstnere, som man måske ikke i forvejen kender.

Netop bogens udvalg peger på en af dens væsentligste begrænsninger. "*Beneath the Surface*" er en fin introduktion til samlingen, men fungerer kun i begrænset omfang som egentligt opslagsværk. De 40 kunstnere giver naturligvis et indblik i samlingens bredde, men ikke nødvendigvis i dens fulde omfang. Det fremgår eksempelvis ikke, hvor mange værker museet har af de enkelte keramikere og kunstnere, ligesom der ikke gives en samlet redegørelse for, hvad samlingen i øvrigt rummer.

Samlingen består af en blanding af "vessels", altså kar og beholdere, og mere skulpturelle værker. Hvilke andre keramikere og kunstnere er repræsenteret? Findes der eksempelvis brugsting af Richard Batterham, som boede i Durweston i Dorset og var en af områdets væsentlige keramikere? Tilsvarende kunne man spørge, om samlingen rummer værker fra John Leachs Muchelney Pottery i Somerset. Begge er væsentlige keramikere, hvis ry rækker ud over det rent lokale. Sådanne spørgsmål opstår naturligt, når bogen præsenterer en samling, der både har en stærk lokal forankring og gør krav på national betydning.

Et egentligt bestandskatalog ville derfor have været værdifuldt, både som dokumentation og som opslagsværk. Det ville have gjort det muligt at se de enkelte værker i en større sammenhæng og give et mere præcist billede af, hvordan Museum & Art Swindons samling placerer sig i forhold til udviklingen inden for britisk studiokeramik.

Bogens billedside kunne også have været bedre. Gengivelsernes kvalitet varierer, bl.a. som følge af fotograferingen og navnlig lyssætningen. De to fotografer har ikke opnået helt samme resultat, og den ene har efter min opfattelse fået væsentligt mere ud af værkerne end den anden. Også papirkvaliteten kan have haft betydning. Endelig savnes et navneregister, som ville have gjort det lettere at finde omtalen af de enkelte keramikere og samtidig have gjort bogen mere anvendelig som opslagsbog.

Disse mangler skal dog ikke forklejne bogen. "*Beneath the Surface*" er absolut værd at læse, ikke mindst på grund af de gode og indsigtsfulde tekster, der giver et interessant indblik i både samlingens tilblivelse og udviklingen af studio pottery i det sydvestlige England. Som dokumentation af samlingen kunne bogen have været mere ambitiøs, men som introduktion til en interessant og væsentlig keramiksamling er den både vellykket og læseværdig.

Det er værd at bemærke, at museet har anskaffet et værk af den danskfødte keramiker Malene Hartmann Rasmussen (f. 1973), som er blandt de danske keramikere, der har bosat sig og arbejder i England.

Gunnar Jakobsen